

KRALINA HOBOTH KATALIN

A JÁTÉK SZEREPE AZ IDEGENNYELV-OKTATÁSBAN AZ EGYETEMI KÉPZÉSBN

Az idegen nyelvek jelentősége napjainkban vitathatatlan, a diákok általános iskolás, gyakran óvodás koruktól kezdődően az egyetemi tanulmányokig idegen nyelvi képzésben is rész vesznek. A nyelvoktatás során különféle módszerek alkalmazhatók, a megszokott frontális oktatástól eltérve a tanulás folyamata élményszerűvé tehető például drámapedagógiával és játékkal. E módszerek többek között arra (is) építenek, hogy a gyerekek szeretnek játszani, új szerepköröket kipróbálni. Felmerül azonban a kérdés, hogy hatékonyak-e ezen módszerek az egyetemi oktatásban. Írásomban e kérdésre egy kérdőíves felmérés eredményeivel keresem a választ.

A drámapedagógia „pedagógiai szemléletének alapja a drámát és a szerepjátékot egyaránt létrehozó »mint-ha-világa«, amelyben a tanulás a tanár tudatos és a diák spontán együttes játéktevékenysége, illetve cselekvése által folyamat eredményeként jön létre” (Lukács 2008: 54). E módszer az ismeretek átadása helyett a tapasztalatszerzésre, a személyiség harmonikus fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. A tanulók az egyes jelenségeket játékkal dolgozzák fel, a tanulás személyes élményen alapul, az új információk a már meglévő kognitív rendszerekbe épülnek be saját konstrukciók létrehozása révén (Lukácsné 2008: 56, Zentai 12).

Zentai Tünde az idegen nyelv oktatása során alkalmazott játékokat az elérendő célok alapján a következő csoportokba sorolja: bemelegítés, új

szavak tanítása, nyelvtan tanítása, olvasás – megértés, társalgás, szövegalkotás (l. Zentai 20.) E játékoknál – ahogy erre Lukácsné is felhívja a figyelmet – az idegen nyelv nem cél, hanem eszköz (Lukácsné 2008: 58).

Az idegen nyelvi órákon talán a különféle szerepjátékokkal kerülnek a diákok leggyakrabban kapcsolatba. Az alkalmazott szerepjátékok a tanulók ismereteitől függően különböző módon valósulhatnak meg: 1. tankönyvi párbeszéd megismerésével és reprodukciójával, 2. dialógus előkészítésével és előadásával, 3. előkészítés nélküli szerepjátékkal (Zentai 25). A drámapedagógiai módszerek alkalmazása során, ill. az egyes szerepjátékoknál, gyakorlatoknál azonban nemcsak a tanulók előzetes ismereteit kell figyelembe vennünk, hanem a személyiségüket is. A tanulók egy része szeret szerepelni, azonnal bekapcsolódik a játékba, a visszahúzódiákoknál viszont fokozatos „építkezés” szükséges, különben a tanítási óra kudarcba fulladhat (vö. Zentai 25). E módszerek alkalmazása során nemcsak a tanítási óra menete, hanem a tanár–diák viszony is átalakul, a tanár a „mindentudó” szerepkörből kilépve „csupán” a játék irányítójává válik (vö. Lukácsné 2008: 60).

E módszerekkel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy alkalmazásuk csupán gyermekcsoportoknál eredményes, vagy egy felnőttekből álló csoportban is segítik a nyelvtanulást. Felmérésem azt vizsgálta, hogy az egyetemi hallgatók miképp véleked-

nek a drámapedagógiai módszerek és a játék beépítéséről az idegen nyelvi szemináriumokba: módszertani szempontból hatékonynak tartják-e, vagy csupán a szemináriumok érdekesebbé tétele az egyedüli „hozádekuk”, ill. felnőtt diákok körében feleslegesnek vélik e módszerek alkalmazását. A felmérésben 27 harmadéves építészhallgató vett részt. Az egymást követő szemináriumokon a következő módszertani játékok valósultak meg: barokkba, német nyelvű dal kiegészítése, kreatív írás (történet írása megadott szavak beépítésével), szituációs játékok – dialógusok, asszociációs játék és táblajáték.

Az adatközlők több mint fele az általános iskolai tanulmányai során találkozott módszertani játékokkal, ezek főként memóriajátékok (pexeso), szólánc és az Ember, ne mérgeledj! típusú játékok voltak. A játék szerepe a középiskolákban csökkent, ugyanis az adatközlők csupán 29,62%-a válaszolta, hogy a középiskolai tanulmányaik során az idegen nyelvi tanítási órákba beépült a játék, amely leginkább a szólánc volt. A módszertani játékok a középiskolai, sőt az egyetemi tanítási órákba is beépíthetők, ui. az adatközlők mindegyike pozitívan értékelte alkalmazásukat. E véleményüket főként azzal indokolták, hogy a tanítási óra szórakoztatóbb; megkönnyítik az ismeretek – főként a szókincs – bővítését, ill. ismétlését; kötetlenebb, szabadabb kommunikációt biztosítanak. A játék tanítási órán betöltött szerepéről az adatközlők véleménye százalékos

arányban a következőképpen oszlik meg: 1. a szeminárium színe-
sebb, a tananyag érdekesebb (28,40%), 2. több diák is bekapcsolód-
hat a kommunikációba (26,13%), 3. csökkennek a gátlások az idegen
nyelvű kommunikáció során (22,72%), 4. játékos formában könnyeb-
ben megjegyzik az új információkat/ átismételik a már átvett tan-
anyagot. Az adatközlők kis hányada (1,13%) jelölte a 5. nem szereti
a játékot választ – bár e válasznál az adatközlő megjegyezte, hogy
csak amennyiben rosszul felépített a játék vagy nem „megfelelő” a
kollektíva. A még lehetséges 6. a játékok feleslegesek, idővesztegetés,
7. a játékok ugyan szórakoztatóak, de nincsenek hatással az ismeret-
ekre válaszokat egy adatközlő sem jelölte meg.

Az adatközlők válaszaiból arra következtethetünk, hogy a tanu-
lók „játékedve” felnőtt korukra sem csökken, ugyanis 88,88%-uk
véli úgy, hogy a módszertani játékoknak az idegen nyelvi oktatás-
ban az egyetemi képzésben is indokolt helyük van.

A kérdőív utolsó részében az adatközlők a szemináriumokon
megvalósult egyes játékokról mondtak véleményt. Az adatközlők
az ének-kiegészítő és az asszociációs játékról nyilatkoztak úgy, hogy
érdekesebb volt ugyan az óra, de új dolgot nem tanultak a „játék” ré-
vén. A többi játék mind hozzájárult a nyelvi ismereteik bővítéséhez.

A barkochbát, a szituációs játékot és a táblajátékot értékelték kü-
lönösen pozitívan. A barkochbánál kiemelték, hogy e játék szóra-
koztató módon segítette a szakkifejezések átismétlését, ill. új szavak
tanulását, mindenkinek lehetősége nyílt bekapcsolódni a kommu-
nikációba, (idegen nyelven történő) gondolkodásra készítette a hall-
gatókat. A megadott szavak beépítésével megvalósuló történetírás
az adatközlők véleménye alapján amellelt, hogy szórakoztató volt,
mivel gyakran vicces történetek születtek, lehetőséget nyújtott a
szókincs és nyelvtan ismétlésére, kreatív szövegalkotásra. Csupán
két adatközlő jegyezte meg, hogy nem szeret történeteket írni. Az
adatközlők a táblajátékot értékelték a legpozitívabban, amely során
dobókocka és bábuk segítségével lépdelték a különféle feladatokat
tartalmazó mezőkön: megadott témákról kellett beszélniük, kérdé-
sekre válaszolniuk. Véleményük alapján e játék amellelt, hogy szó-
rakoztató volt, mindenkit bekapcsolt a kommunikációba, az adat-
közlők gátlások nélkül beszélgettek németül, segítette a szókincs
bővítését, ill. szavak ismétlését, s a csoporttársak is jobban megis-
merhették egymást.

Az adatközlők véleménye szerint a szemináriumokon alkalmaz-
zott játékoknak köszönhetően: 1. a tanítási óra léghőre fesztelenebb
volt (21,95%), 2. többet kommunikáltak németül (21,13%), 3. a szó-
kincs ismétlése hatékonyabb volt (18,69%), 4. jobban megismerték
a csoporttársaikat (16,26%), 5. könnyebb volt a véleménynyilvánítás
(13,82%). A diákok egy része (7,31%) megjegyezte, hogy általában
feszélyezi, ha idegen nyelven kell beszélnie az osztálytársai előtt, e
játékok esetében azonban e gátlások megszűnt.

Összesítve tehát elmondható, hogy a diákok életkorához, ismer-
eteihez és nyelvi szintjéhez igazodó, jól megválasztott és felépített,
valamint kellő körültekintéssel „levezényelt” módszertani játékok-
kal a tanítási óra a képzés minden szintjén nem csak érdekesebbé
válk, hanem játszva tanulhatóak új szavak, nyelvtani jelenségek, is-
mételhetőek át a már elsajátított ismeretek. Emellelt a fesztelenebb
léghő az egymás jobb megismerését is segíti, valamint a gátlások
nélküli idegen nyelvi kommunikációt is lehetővé teszi.

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- Lukácsné Dákos Ibolya 2008. *A drámapedagógia alkalmazása az idegen nyelv-
oktatásban*. In
- Studia Caroliensia. 3–4. szám. 53–69.
[http://www.kre.hu/portal/doc/studia/Cikkek/2008.3_4.szam/7.
Lukacsne_Dakos_Ibolya.pdf](http://www.kre.hu/portal/doc/studia/Cikkek/2008.3_4.szam/7.Lukacsne_Dakos_Ibolya.pdf)
- Zentai Tünde *A drámapedagógia alkalmazása az idegen nyelvek tanításában*.
[http://eotvos.nyf.hu/huro/doc/tehetseg-program-francia-nyelvi-drama-tan-
anyag-hu.pdf](http://eotvos.nyf.hu/huro/doc/tehetseg-program-francia-nyelvi-drama-tan-
anyag-hu.pdf)

„A természet hatalmas, az ember kicsi, az em-
beri élet jellege és színvonala mindig az em-
bernek és természetnek a viszonyától függött,
attól, mennyire volt képes megérteni a termé-
szetet, és erőt saját hasznára fordítani. Min-
den faj fennmaradása attól függ, milyen mér-
tékben képes alkalmazkodni a környezetéhez.”
(Szent-Györgyi Albert: Ember és természet)

A KÖRNYEZETI ÉS FENNTARTHATÓ- SÁGRA NEVELÉS CÉLJAI

„A környezeti nevelés célja – a Nemzeti Kör-
nyezeti Nevelési Stratégia szerint – a környe-
zettudatos magatartás, a környezetért felelős
életvitel elősegítése. Messzebb tekintve a kör-
nyezeti nevelés a bioszféra – s benne az em-
ber – megőrzését, fenntartását célozza. Célja a
természetet, az épített és társadalmi környeze-
tet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi,
értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.”
(Victor, 2005, 13) „A fenntarthatóság pedagó-
giája célja szerint egész életen át tartó tanulási
folyamat, amely olyan informált és tevékeny
állampolgárokat nevel, akik kreatív, probléma-
megoldó gondolkodással rendelkeznek, eliga-
zodnak a természet- és környezettudomány, a
társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős
elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös
intézkedésekben. Ezek az intézkedések bizto-
sítják az egészséges környezetet és a hatékony
gazdaságot a jövő számára.” (Havas, 2004)

A környezeti nevelés, a fenntarthatóság pe-
dagógiai törekvései csak akkor lehetnek si-
keresek, ha magukban foglalják a környe-
zet aktív megismerését, a rendszerben való
gondolkodást, a holisztikus szemléletmódot,
a felelősségteljes döntések meghozatalához
szükséges készségek, képességek kialakítását,
fejlesztését. Ebben döntő szerepe van azok-